

**Biblické poselství
křesťanských Velikonoc
Duchovní zamyšlení**

Tomáš Butta

**Biblické poselství křesťanských
Velikonoc
Duchovní zamyšlení**

Tomáš Butta

Biblické poselství křesťanských Velikonoc
Duchovní zamyšlení

ThDr. Tomáš Butta, Th.D.

Jazyková korektura: Mgr. Jana Krajčířiková
Technická spolupráce: Bc. Jarmila Brynychová,
Mgr. Jitka Wendlíková
Sazba a obálka: Ing. Pavel Blažek, jpb
Tisk: Josef Sedláček Sprint Servis
Počet stran: 88

Vydala Církev československá husitská
Vydání první Praha 2024

Copyright © Tomáš Butta, 2024
ISBN: 978-80-7000-198-1

*Na obálce je iluminace z utrakvistického Žlutického
kancionálu z roku 1558.*

Obsah

Úvodem	5
Pašijový příběh stále znovu naslouchaný srdcem	7
Žalm 118 zpíváný při vjezdu Ježíše do Jeruzaléma	10
Kristova poslední večeře v čase židovských Velikonoc	14
Ustanovení večeře Páně, zrada Jidáše a spor o postavení učedníků	18
Ježíšova modlitba v Getsemanské zahradě	23
Hledání Ježíše ve tmě Getsemanské zahrady	27
Petrova horlivost bez duchovního poznání	30
Petrovo zapření a pláč	33
Obvinění a vyslýchání Ježíše Pilátem a Herodem a jeho mlčení	37
Pilátova žena	41
Ježíš nesl svůj kříž	43
Symbolika šatů v pašijovém příběhu	46

Upletli trnovou korunu a dali mu ji na hlavu	50
Kříž symbolem křesťanských Velikonoc	53
Ježíšovo zvolání v opuštěnosti na kříži	58
Spravedlivý umírá za nespravedlivé	61
Voda a krev z Ježíšova boku	63
Kristův hrob v obzoru velikonoční víry	67
Velikonoční víra, která prošla krizí	71
Velikonoční rozvažování o příběhu bez konce	75
Rychlé šíření a věrohodnost velikonoční zprávy	79
Vzkříšený Ježíš znovu shromažďuje učedníky a tvoří svou církev	82
<i>Z výkladové a další literatury</i>	87

Úvodem

Sbírka duchovních zamyšlení se vztahuje k ústředním křesťanským svátkům, kterými jsou Velikonoce – připomínání umučení a smrti Ježíše Krista a slavení jeho vzkříšení v křesťanské liturgii.

Biblická svědectví, tvořící základ a východisko jednotlivých úvah, jsou zvolena ze všech čtyř novozákonních spisů evangelistů Marka, Matouše, Lukáše a Jana.

Podkladem pro tyto úvahy jsou homiletické přípravy pro konkrétní kázání a promluvy shromážděné v průběhu let, respektive jejich výběr.

Každá promluva je zakončena krátkou meditací nad textem písně. K této meditaci jsou určeny tematicky související vyhledané sloky písní ze Zpěvníku Církve československé husitské, případně z dalších křesťanských zpěvníků.

S přáním pokoje a radosti z velikonočního evangelia

Tomáš Butta
patriarcha Církve československé husitské

Před nedělí Jubilate L. P. 2024

Pašijový příběh stále znovu naslouchaný srdcem

Co víme o Ježíšovi zcela jistě, je fakt, že byl ukřižován. Příběh o jeho utrpení a jeho ukřižování je obsažen v nejstarším evangeliu podle Marka. A pašije tvoří právě podstatnou část tohoto raně křesťanského spisu. Podle ústního podání se literárně zaznamenávalo a rozvíjelo to, co se o Ježíšovi vědělo z jeho předcházejícího vystoupení – co učil a co činil během svého pozemského života. A k tomu se přiřadily také zprávy a svědectví víry vztahující se k tajemství počátku jeho života – narození a ke konci jeho života – vzkříšení. Příběh pašijí je základem poselství o Ježíšovi a setkáváme se s ním jak v Novém zákoně, tak i v apokryfních spisech – evangeliu Petrově či Nikodémově a dalších.

Spisy evangelistů podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana jsou osobité a originální ve svém jedinečném svědectví o životě, učení a díle Ježíše Krista. Vykazují určité rozdíly v příbězích i výrocích Ježíše z úhlu, ze kterého na něho nahlížíjí. Ale pašijový příběh, obsažený ve všech čtyřech evangelních spisech Nového zákona, vykazuje pozoruhodnou shodu. Vyskytují se v nich sice drobné odlišnosti, ale v podstatě velikonočního příběhu panuje u evangelistů zásadní shoda.

Pašijový příběh existoval dříve, než byla napsána evangelia. Jeho jádro bylo předáváno osobním

svědectvím a vyprávěním očitých svědků událostí (Mk 14,9; L 23,49; L 23,55; L 24,10; Sk 10,39-41). Nejstarší sepsaný pašijový příběh máme v Markově evangeliu. Po více než dvaceti letech jej zachycují Matouš a Lukáš a naposledy ze čtyř evangelistů Jan. Janovými pašijemi prostupuje zvláštní důraz na to, že Ježíš, přestože prochází utrpením, je vítězný a mocný Pán. Toto vyznání Ježíše jako vítězného Pána patří k víře církve od nejstarších dob, neboť s událostí Ježíšova ukřižování je propojeno jeho slavné vzkříšení (Sk 2,23-24; Sk 3,15; Fp 2,6-11). Toto spojení kříže a vzkříšení umělecky vyjádřil jedinečným způsobem sochař a mystik František Bílek.

Vlastní úvod k pašijovým událostem tvoří v Matoušově evangeliu Ježíšova řeč k učedníkům v blízkosti velikonočních svátků Pascha. „Když Ježíš dokončil všechna tato slova, řekl svým učedníkům: „Víte, že za dva dny budou Velikonoce, a Syn člověka bude vydán, aby byl ukřižován“ (Mt 26,2; srov. Mk 14,1; L 22,1 a J 11,55). Ježíš mluvil předem o svém utrpení. Zpravidla se hovoří o tzv. trojí předpovědi. Ale podle evangelisty Matouše ještě jednou Ježíš své utrpení předvídá bezprostředně před tím, než se vše skutečně stalo. Následují známé příběhy pomazání Ježíše vonnou mastí k pohřbu, příprava velikonočního beránka, ustanovení večeře Páně, cesta do Getsemanské zahrady, kde Ježíš o samotě vede svůj modlitební zápas. Zde je

zajat a následně souzen a vydán na smrt. Následuje bolestná cesta na Golgotu a jeho ukřižování. Ježíš se na kříži modlí v posledních chvílích svého pozemského života Žalm 22., konkrétně verš 2. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil,“ kterým je vyjádřena jeho opuštěnost. To je shodné u Marka i u Matouše. Druzí dva evangelisté Lukáš a Jan zachycují další poslední Ježíšova slova. Podle tradice jich bylo celkem sedm. Ale jak u Marka, tak i u Matouše se hovoří ještě o silném výkřiku, o Ježíšově zvolání „mocným hlasem“ (Mk 15,37; Mt 27,56). U Lukáše je tento výkřik odevzdáním se Ježíše do rukou Otce (L 23,46). Smrt Ježíše nastává kolem třetí hodiny odpoledne a poté je jeho tělo uloženo do hrobu. Zde končí pašijový příběh, nekončí však příběh Ježíše Krista...

Pašijový příběh nás přenáší do Jeruzaléma do doby před 2000 lety. Je jistě neobyčejným zážitkem projít jako poutník do Svaté země místa spojená s Ježíšovou cestou utrpení a konce jeho pozemského života přímo v Jeruzalémě. Jít od Getsemanské zahrady a zastavit se u kamene, na kterém se Ježíš podle tradice modlil v tzv. chrámu národů. Projít celou cestou zvanou Via dolorosa (cesta bolestná) úzkými uličkami Jeruzaléma až k chrámu Božího hrobu, kde se v podlaze nachází tradiční skála Golgoty. Příběh je nesčetněkrát promeditován při pobožnostech křížové cesty v kostelích i v přírodě. Promlouvá k nám silně při čtení pašijí

na Velký pátek. Při naslouchání svědectví Písma vždy znovuprožíváme tento dramatický příběh prostupující a ovlivňující dějiny světa i jednotlivých lidských životů.

Příběh pašijí nám je vrytý do naší mysli a hluboko vložen do paměti naší křesťanské kultury, ale i kultury, která se ke křesťanství nehlásí, přestože jím byla ovlivněna. I lidé, kteří Bibli příliš neznají, mají určité povědomí o tom, když se řekne: „Jidášova zrada“, „zapření Petrovo“ nebo „umýt si ruce jako Pilát“. To, co bylo nejdrsnější realitou – poprava nevinného člověka, se snažili zachytit jako umělecké dílo malíři a sochaři, znázorněním Ježíšova těla na kříži a dalšími pašijovými scénami. A hudební skladatelé se hudbou snažili vyjádřit prožitek nejhlubšího smutku a bolesti i dramatickosti Ježíšova utrpení a smrti, ale i jásavou a velebnou radost z jeho vzkříšení.

Pašijovému příběhu, ale i velikonočním biblickým událostem v jejich celku, máme znovu a znovu naslouchat svým srdcem...

Žalm 118 zpíváný při vjezdu Ježíše do Jeruzaléma

Volali: „Požehnaný král, který přichází ve jménu Hospodinově.“
Lukáš 19,38

Při vjezdu Ježíše do Jeruzaléma zazníval zpěv „Požehnaný král, jenž přichází ve jménu Hospo-

dinově.“ Před hradbami Jeruzaléma se rozléhal hlasitý zpěv a chvála. Zpěv a hudba vyjadřují radost i vděčnost, současně napětí a očekávání i slavnostní chvíle. Vždyť Ježíš se přiblížil k Jeruzalému, kde se naplňuje jeho poslání a dovršuje dílo spásy. Zástup učedníků kolem Ježíše neprovolával jednoduchá hesla, ale zpíval žalm. Byl to Žalm 118. Podívejme se proto blíže na celý tento žalm, který je spojen s Květnou nedělí.

V žalmu se mluví o „svátku ratolestí“. „Slavte svátek ratolestí, k rohům oltáře se ubírejte“ (Ž 118,27). Židé během slavnosti kladli k oltáři ratolesti a dotýkali se ho jimi. Podle vykladačů tomu tak bylo proto, aby se dotykem posvátného oltáře přenášela na lid svatost (*Starý zákon s výkladem, Žalmy*, s. 445). Vzdáleně nám to může připomínat „svěcení“ či „žehnání kočiček“. Ratolesti a květy na bohoslužebném stole v našich sborech jsou výrazem poděkování Bohu za dar stvoření. Na Květnou neděli mají ratolesti přímou souvislost s událostí Kristova vjezdu do Jeruzaléma a představují způsob jeho přivítání. Je to Ježíš Kristus sám, kdo přináší člověku skutečné posvěcení života. Posvěcuje nás jeho Duch pokory, skromnosti a pokoje.

Čteme-li celý Žalm 118, pak zjišťujeme, že jsou v něm motivy zápasu spravedlivého krále. Jako by zde byly již naznačeny události pašijí a zápas „davidovského krále“ Ježíše.

Hovoří se zde o kameni, který byl zavržen

(Ž 118,22; srov. Mt 21,42). Ježíš byl obklíčen nepřáteli a zakusil nenávist ze všech stran. Nesl na sobě zavržení od lidí i od Boha. V žalmu slyšíme: „Hospodin mě přísně trestal, ale nevydal mě smrti“ (Ž 118,18). Ježíš nesl trest, ne za svou vinu, ale za druhé, za nás. Prošel cestou utrpení a vstoupil do hlubiny smrti. Ale nebyl vydán moci smrti natrvalo. Tento žalm již obsahuje naději Kristova vzkříšení, kterým velikonoční události vrcholí.

Žalm 118 je královským žalmem. Podle kralických bratří zazníval tehdy, když se králem stal David. Ježíš je novým Králem, který přichází a ujímá se vlády. Proto evangelista Lukáš do verše žalmu vkládá přímo titul král. „Požehnaný král, který přichází ve jménu Hospodinově“ (Ž 118,26; srov. L 19,38). Příchod vladařů a významných osobností má svůj přesný ceremoniál. V případě takového příchodu se přinášejí symboly moci – insignie. Zaznívají slavnostní fanfáry. Je přesně určeno pořadí, kdo má kde stát a kdo jak přichází. Okázalostí a nákladností akce se dává najevo významnost člověka a jeho funkce. Dříve se pro příjezdy králů a významných osob užívali ozdobení koně, honosné kočáry. Ale při Ježíšově příchodu do Jeruzaléma nic takového nevidíme. Se svými učedníky chodil pěšky a nyní pro příjezd do svatého města zvolil osla – běžné zvíře pro domácí práce a službu všedního dne. Tím dal najevo, že není žádný vládce tohoto světa, libující si ve své moci a zakládající si na svém postavení. Lidé někdy až pří-

liš upínají své naděje k pozemským politikům, a pak mohou být zklamáni. V žalmu je řečeno: „Lépe utíkat se k Hospodinu než doufat v člověka“ (Ž 118,8). Ježíš celým svým životem a působením odkazuje k Hospodinu a k jeho jménu, ne k sobě. Je služebníkem, který si na sobě nezakládá. „Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl“, jak je vysloveno ve starokřesťanském hymnu (Fp 2,6). To je zřejmé při jeho příjezdu do Jeruzaléma. V něm se naplňuje Žalm 118: „Požehnaný král, jenž přichází ve jménu Hospodinově.“ Je to král vyznačující se pokorou, skromností a pokojem.

Jeruzalém je pozoruhodné historické město, ale současně je to obraz nebeského města, jak je vyličen v knize Zjevení Janovo. Nebeský Jeruzalém má dvanáct bran, z každé světové strany tři (Zj 21,12-13). Tím je vyjádřeno, že k Bohu nevede jen jedna cesta, ale je více možných přístupů. Je to vždy úzká brána (Mt 7,14) či „brána spravedlivých“, jak je označována v Žalmu 118 (Ž 118,19-20). Důležité je vejít touto branou s Ježíšem. A to můžeme jen tehdy, budeme-li naplnění jeho Duchem pokory, skromnosti a pokoje.

*Kristu Králi, Dárci spásy,
pějme písně pochvaly,
jako tenkrát, když mu hlasy
hosanna vstříc volaly.*

Zpěvník CČSH, č. 239, 1. sloka

Obvinění a vyslýchání Ježíše Pilátem a Herodem a jeho mlčení

Vznesli proti němu žalobu: „Podle našeho zjištění rozvrací tento člověk náš národ, brání odvádět císaři daně a prohlašuje se za Mesiáše krále.“

L 23,2

Kladl mu mnoho otázek, ale on mu na nic neodpovídal. Byli při tom i velekněží a zákoníci a neústupně na něj žalovali.

L 23,9-10

Toho dne se Herodes a Pilát stali přáteli; předtím totiž bylo mezi nimi nepřátelství.

L 23,12

Co bylo obsahem obvinění proti Ježíšovi? Čeho se dopustil? Jeho nepřátelé z židovského národa si uvědomovali, že obvinění galilejského kazatele výslovně z náboženských důvodů nestačí. S tím by před tehdejší soudcem a vládcem římského impéria neobstáli. Převodli tedy obvinění z náboženské roviny rouhání proti Bohu (L 22,70-71) do roviny politické. Evangelista Lukáš shrnul tři hlavní důvody žaloby proti Ježíšovi. Za prvé rozvrací národ, za druhé brání odvádět císaři daň a za třetí prohlašoval o sobě, že je Mesiáš ve smyslu úsilí získat politickou moc.

Ani v jednom případě to nebyla pravda. Ježíš svým učením a celou svou činností lidem přinášel Boží odpuštění, uzdravení a pokoj. Pobouření a zmatek naopak způsobuje jednání v rozporu s je-

ho učením. Nestavěl se proti odvádění daně císaři. Je známý jeho výrok: „Odevzdávejte, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu“ (L 20,25). A neprohlašoval se ani za vládce ve smyslu touhy po politické moci, ale za Božího Služebníka.

Když sledujeme Ježíšův proces, tak si současně uvědomujeme, že v dějinách bylo křivě obviněno mnoho nevinných lidí. Na základě překroucených výpovědí byli pak odsouzeni. V totalitních režimech docházelo k vykonstruovaným procesům, ve kterých se nevinné oběti vůči tlaku násilí nemohly bránit. Čeho všeho je člověk v touze po moci a v nenávisti schopen! Dobré vydává za zlé, a naopak; všechno může otočit proti druhému, mistrně může užívat polopravdy pro své záměry. Toho jsme svědky v pašijovém příběhu, kdy je porušeno Desatero „Nevydaš proti svému bližnímu křivé svědectví“ (Ex 20,16). Kolika nesmyslným a křivým obviněním byl spravedlivý a nevinný Ježíš vystaven!

Jak se postaví ti, kteří mají odpovědnost za hájení spravedlnosti, proti takovému bezpráví? Jak se rozhodne Pilát? Pilát rozpoznal, že Ježíš není klasický politický rebel a představitel odboje proti Římanům. Když se dověděl, že Ježíš je Galilejec, využil příležitost, aby se vyhnul odpovědnosti. Poslal ho k Herodovi, který byl vládcem v Galileji a právě trávil svátky v Jeruzalémě. Ačkoliv byl Herodes pod Římany, přece jen měl určitou samostatnost

Ježíšovo zvolání v opuštěnosti na kříži

„Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“

Mk 15,34

Ježíšovo zvolání „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ náleží k tzv. Sedmi slovům Vykupitelovým na kříži. Vybaví se nám možná jejich zhudebnění skladatelem Josefem Haydnem. Jsou to texty, které známe z pašijových událostí a z velikonočního svědectví (L 23,34; L 23,43; J 19,26-27; Mk 15,34; Mt 27,46; J 19,28; L 23,46; J 19,30).

Poslední slova Ježíše jsou narozdíl od jeho kázání či podobenství – obrazných příběhů – velmi stručná a krátká. Je to spíše jen zvolání či výkřik nebo vydechnutí. Přes tuto krátkost je v nich obsažena nezměrná hloubka a tato slova otvírají cestu k pochopení Ježíšova vykupitelského činu. Všechna Ježíšova poslední slova jsou obsahem velikonočního naslouchání, přemýšlení a meditace.

Jedním z nich je Ježíšovo zvolání na kříži: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mk 15,34; Mt 27,46). Je to začátek 22. žalmu, který se Ježíš modlil (Ž 22,2). V této větě, otázce zaznívá veliké „Proč?“ V Bibli ve Starém zákoně se tato otázka „Proč?“ ozývá vícekrát jako otázka položená Bohu. Už Mojžíš se obracel s touto otázkou k Hospodinu: „Proč jsi dopustil na tento lid zlo: Proč jsi mě vlastně poslal?“ (Ex 5,22). Bylo to v situaci, kdy začal jednat s faraónem, ale postavení Izraelců v Egyptě

se stále více zhoršovalo, místo toho, aby se hned dostavila svoboda a jejich úděl byl změněn. V žalmech je několikrát vyslovována otázka „Proč?“ „Hospodine, proč jen stojíš v dáli, v dobách soužení se skrýváš?“ (Ž 10,1). „Proč na mne zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřítele?“ (Ž 42,10). „Hospodine, proč jsi na mě zanevřel a svou tvář přede mnou skrýváš?“ (Ž 88,15). I věřící člověk si klade v různých složitých a těžkých situacích otázku „Proč?“ Proč se to muselo stát? Proč zrovna já musím toto prožívat? Nejhlubší otázka všech otázek „Proč?“ zaznívá právě z úst Ježíše na kříži.

Tato Ježíšova otázka se týká opuštění. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Je to volání opuštěného člověka. Ježíš byl v rozhodující chvíli opuštěn svými učedníky (Mk 14,50). Člověk může zakusit opuštěnost druhým člověkem, může prožít, co je to být sám. I to patří k našemu lidství. Člověk je stvořen pro vztah. Vztah člověka utváří, posiluje, podpírá a obohacuje. A najednou tento vztah, tuto blízkost druhého nemá, místo toho je prázdné (srov. Ž 88,19). Ale tím nejhlubším rozměrem lidské opuštěnosti a samoty je opuštěnost Bohem. Je to ztráta všech jistot a smyslu. V některých osobních situacích i dějinných událostech se jeví, jako by Bůh nebyl přítomen, jako by se zcela vzdálil. Existují různé otazníky nad událostmi lidských dějin, například nad krutostí totalitních

režimů 20. století. Ptali se jednoho rabína: „Kde byl Bůh v Osvětimi?“ On odpověděl: „V prikázání Nezabiješ.“

Ten, který hlásal, že člověk má Bohu důvěřovat, neboť o něm ví a stará se o něho (Mt 6,8), vyslovil slova vyjadřující naprostou opuštěnost! Ježíš na kříži prošel opuštěností Bohem Otcem. Jeho zvolání na kříži je zvoláním nejen trpícího spravedlivého člověka, ale Božího Syna. V posledních slovech oslovuje Ježíš Boha jako svého Otce: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí“ (L 23,34). „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha“ (L 23,46). Boží Syn vstoupil do této nejhlubší opuštěnosti a samoty bez vztahu hřejivé lásky svého milujícího Otce. Prožil to, co měl prožít člověk, jako svůj definitivní úděl. Žalm začíná otázkou „Proč?“ Proč toto vše musel Ježíš Kristus jako náš bratr a pravý Syn Boží prožít a vytrpět? Proč Ježíš umíral v opuštěnosti od lidí i od Boha? Jen víra, láska a naděje zná odpověď na tuto otázku. Proto, aby již člověk v žádné situaci nebyl sám a definitivně opuštěn, neboť on je v každé, i té nejtěžší situaci s ním. Tím vším prošel Ježíš kvůli nám, kvůli každému z nás, abychom my nebyli navždy opuštěni, ale měli naději na nový nepomíjející život v trvalé Boží blízkosti.

A pak ještě něco podstatného: Poslední pronesená Kristova slova nejsou projevem definitivní bezvýchodnosti. Čteme-li celý tento 22. žalm – ne-

jen jeho začátek, pak pochopíme, proč se ho Ježíš modlil. Obsahuje totiž také jistotu Božího vysvobození a pomoci (Ž 22,25-26a).

*Proč jsi, Otče, mne opustil?
Těžce voláš, náš Pane,
co tu na tě Bůh dopustil,
spásou naší se stane.
Hrůzu toho opuštění
za nás vzal jsi na sebe,
prošel peklem zatracení,
abys hříšným dal nebe.
Ó bolesti, ó žalosti srdce toho čistého!
Ach to naše nepravosti vbodly meč ten do něho.*

Zpěvník CČSH, č. 245, 4. sloka

Spravedlivý umírá za nespravedlivé

***Když setník viděl, co se stalo, velebil Boha a řekl:
„Tento člověk byl vskutku spravedlivý.“***

L 23,47

V celém příběhu se zřetelně ukazuje a vyniká Ježíšova nevina a spravedlnost. Ježíš není odsouzen za vlastní provinění. Na kříži končí svůj život nevinný a spravedlivý člověk. Postupně tuto Ježíšovu nevinu a spravedlnost dosvědčují tři postavy: soudce – Pilát Pontský, jeden ze zločinců – lotr na kříži i vykonavatel trestu – jeden z římských vojáků. Pilát řekl velekněžím, členům židovské

Za třetí důkaz či znamení Ježíšova vzkříšení můžeme považovat církev. Právě církev – společenství věřících – žije z Kristova živého Ducha. V církvi nevzpomínáme na Ježíše jako na mrtvého, i když i to je součást velikonočního poselství, že trpěl a zemřel za náš hřích a hříchy celého světa, ale důležité je vědomí, že je živý, že nás oslovuje, shromažďuje, že nás vede a že nás předchází na cestě i obrazně řečeno, „Galileou“. Jako církev Kristova – jako společenství učedníků víry, naděje a lásky, putujeme tímto světem a máme být šířiteli dobré velikonoční zprávy a znamením nového života z Krista pro druhé. Kéž nám k tomu ten, jehož vzkříšení slavíme, dopřává svoji milost!

*Aleluja, aleluja, aleluja, aleluja.
Ty ženy k bratrům spěchaly,
učedníkům vše hlásaly,
že anděl kámen odvalil. Aleluja.*

Zpěvník ČČSH, č. 330, 5. sloka

**Vzkříšený Ježíš znovu shromažďuje
učedníky a tvoří svou církev**

„Není zde; byl vzkříšen, jak řekl. Pojdte se podívat na místo, kde ležel. Jděte rychle povědět jeho učedníkům, že byl vzkříšen z mrtvých; jde před nimi do Galileje, tam ho spatří. Hle, řekl jsem vám to.“

Mt 28,6-7

Středem velikonočního biblického příběhu je kříž. To je zřejmá a smutná skutečnost, že Ježíš byl ukřižován. Událost kříže a tma Velkého pátku zasáhla celé jeho společenství. Jeho učedníci se rozprchli, rozešli se. Řady nejbližšího okruhu učedníků i širšího okruhu příznivců poznamenala zrada Jidáše, strach, zapření, nevěra. Mnozí učedníci trpícího a ukřižovaného Ježíše opustili (Mk 14,50).

Po velikonočním ránu vzkříšený Ježíš chce opět shromáždit a svolat dohromady své učedníky a tak znovu utvářet svoji církev, kterou již během svého pozemského života zakládá, když kolem sebe shromažďuje učedníky a učednice. Je to patrné z dnešního čtení evangelia podle Matouše, které zaznívá o velikonočních svátcích, ale i z dalších biblických svědectví.

Bez Ježíše by nebyla žádná křesťanská církev. Ale bez církve by se zase nikdo nedozvěděl o Ježíšovi. Církev však není něčím neosobním a abstraktním. Tvoří ji konkrétní lidé. Petr, Jakub, Jan, Tomáš, Pavel a mnozí další. Ale také ženy mají v církvi zvláštní úlohu. Ve velikonočním příběhu mají právě Marie z Magdaly a další ženy významné místo. Jsou prvními nositelkami velikonoční zprávy o tom, že Kristus nezůstal v hrobě, ale že byl vzkříšen a je živý. Boží posel ženám řekl: „Vy se nebojte. Víím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není zde, byl vzkříšen.“ A později na cestě se s nimi Ježíš setkává. Bylo to právě tehdy, když to

šly s radostí oznámit jeho učedníkům. Jejich víra a důvěra v řečené Boží slovo byly potvrzeny i jejich zkušenostmi. Ježíš je vyzývá k tomu, aby si svoji víru i zkušenost nenechaly pro sebe, ale aby povzbudily a posílily velikonoční zprávou celou církev. Co je také pro tyto ženy příznačné, je jejich úcta k Ježíšovi, kterou mu prokazují. Nejen vnějším gestem, klaněním, ale tato úcta se projevuje i úctou srdce. Ačkoliv evangelista Matouš dvakrát užívá označení církev, ve velikonoční zprávě se setkáváme s označením „učedníci“ – „jeho učedníci“ a bratři – „jeho bratři“.

Ježíšovu církev všech dob tvoří jeho učedníci a učednice (srov. Sk 9,36), kteří vytrvale naslouchají jeho učení a slovu života. Právě v Matoušově evangeliu je Ježíš představován jako Učitel. Souhrn jeho učení a životních zásad, včetně zlatého pravidla a lásky k nepřítelům obsahuje tzv. kázání na hoře. Tak chápali Ježíše jako Učitele – Mistra či hebrejsky „Rabbi“ – první křesťané a sebe považovali za jeho učedníky (srov. Sk 11,26). Učitel je ten, kdo nám předává potřebné znalosti a schopnosti pro náš život. Rozdíl mezi všemi učiteli a Ježíšem je v tom, že on nás učí ve škole věčnosti, učí nás moudrosti pro věčnost, vede nás k tomu, co je podstatné v Božím království.

Ježíš nazývá církev svými učedníky, ale také „svými bratry“. Církev je kruhem učedníků – „školou víry“, ale je i rodinou. V Ježíšově označe-

ní „moji bratři“ je tento rodinný vztah zvýrazněn. A to je také důležitý rozměr Ježíšovy církve, která je jako rodina, jako bratři a sestry. Jistěže rodina byla v minulosti a je zvláště dnes plná složitých vztahů a problémů, ale církev je Ježíšova rodina – tedy je místem, kde vítězí a vládne a spojuje Ježíšova láska. Tato vítězná Ježíšova láska se projevila o Velikonocích v jeho oběti a v jeho vzkříšení. Byla zakoušena od počátku mezi jeho učedníky a učednicemi, mezi jeho bratry a sestrami.

Kéž i my můžeme s odvahou víry nést s Kristem kříž, sdílet v církvi společně radostnou naději jeho vzkříšení a zakoušet v srdcích a šířit jeho vítěznou lásku.

*A od té chvíle život ten
už nepřestává.
I ve tmách vzchází každý den
Otcova sláva.
Hle, vzkvétá znovu planý fík
a vždycky nový učedník
se k církvi přidává,
když Krista vyznává.*

Zpěvník ČČSH, č. 331, 2. sloka

Z výkladové a další literatury:

Donahue John R. – Harrington Daniel J.: *Evangelium podle Marka*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2005.

Efrém Syrský: *Velikonoční hymny*. Ze syrštiny přeložila, úvodem a poznámkami opatřila Mlada Mikulicová. Básnický převod P. Vladimír Mikulica. Červený Kostelec 2020.

Halík Tomáš: *Dotkni se ran. Spiritualita nelhostejnosti*. Praha 2008.

Halík Tomáš: *Čas prázdných kostelů*. Praha 2020.

Harrington Daniel J.: *Evangelium podle Matouše*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2003.

Johnson Luke T.: *Evangelium podle Lukáše*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2005.

Komenský Jan Amos: Historia o umučení a smrti, pohřbu i vzkříšení Pána našeho Ježíše Krista ze všech čtyř evangelistů sebraná a v jistý pořádek uvedená, vydaná v Lešně polském 1631. *Sebraná díla kazatelská II, Kázání*. Praha 1893, s. 1–43.

Kovář František: *Výklad Evangelia Markova*. Praha Blahoslav 1941.

Kovář František: *Výklad evangelia Janova: podle stenografických poznámek z přednášek prof. Dr. Kováře na Královských Vinohradech 1943–1944*. Praha 1944.

Kunetka František: *Mysterium paschale. Studie k liturgii velikonočního třídení*. Centrum pro studium demokracie a kultury. Brno 2023.

Mánek Jindřich: *Výklad evangelia Janova*. Praha 1958.

Mareček Petr: *Evangelium podle Lukáše*. Česká biblická společnost. Praha 2018.

Melitón ze Sard. *O pasše*. Červený Kostelec 2010.

Miklík Josef: *Ježíš Kristus*. Praha 1948.

Mistr Jan Hus: Česká kázání sváteční. Blahoslav Praha 1952.

Molnár Amedeo: *Teologie kříže*. Kalich Praha 2018.

Moloney Francis J.: *Evangelium podle Jana*. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2009.

Mrázek Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Česká biblická společnost Praha 2011.

Neznámá evangelia. Novozákonní apokryfy I. Uspořádali Jan A. Dus a Petr Pokorný. Vyšehrad Praha 2001.

Nová pražská HAGADA. Překlad rabi Efraim K. Sidon. Sefer Praha 2020.

Pokorný Petr – Heckel Ulrich: *Úvod do Nového zákona. Přehled literatury a teologie*. Vyšehrad 2013.

Pokorný Petr: *Evangelium podle Marka*. Česká biblická společnost. Praha 2016.

Pospíšil Ctirad Václav: *Utrpení Páně podle Jana. Životodárná Moc ukřižovaného Slova (Jan 18,1-19,42)*. Karmelitánské nakladatelství Praha 2021.

Roskovec Jan: *Evangelium podle Jana*. Česká biblická společnost, Praha 2020.

Souček J. B.: *Utrpení Páně podle evangelií*. Kalich Praha 1983.

Šandera Petr: *Velikonoce v karanténě*. Brno 2020.

Trtík Zdeněk: *Spása v Kristově kříži*. TR 1976, s. 103–108.